

A magyar nyelv olyan szépen fejezi ki az egészséget, amikor az *egészségre* teszi a hangsúlyt. Az egészség nemcsak a betegség hiánya, hanem — ahogy azt az Egészségügyi Világszervezetnél is meghatározta — a betegség hiányán kívül a testi, lelki és szociális megelégedettség állapota.

A szamaritánusról szóló példabeszédben a pap, a levita és a szamáriai ember közül a szamaritánus az, akit ma is példaként kellene követnünk, akinek nemcsak megesezt a szíve a kirabolt és félholtra vert emberen, hanem sebeit ellátta, gondját viselte.

ZLINSZKY JÁNOS
jogtudós

Boldogulásom útja...

A gyökerek

Életem egyik nagy kegyelme, hogy harmonikus családi környezetbe nőttem bele mindkét oldalról. Apám és anyám közt mély szerelem szövődött, amire nemcsak az ő életük, de további nemzedékeké is alapozódhatott. Bizonyos, hogy az én gondolkodásomra, életfelfogásomra döntő hatással volt e szoros rokon szeretetszálak, példás családi viszonyok sora. Ezt tartottam, tartom természetesnek, s mindent, amit azóta másként láttam, ügyvédként, társadalomban, irodalomban, kivételesnek, természetellenesnek.

Ma is a keresztény házaspár modelljének tartom szüleimet — anélkül, hogy (látszólag) valaha igyekeztek volna azok lenni. Olyan volt ez számukra, mint a levegő, vagy a nemzet. Adott, megélt, másképp nem is elképzelhető világ! Amit tettek, az az otthon építése, a kapcsolatok ápolása, a mi titkos vágyaink teljesítése kényeztetés nélkül, kis eredményeink elismerése és visszáságaink nyesegetése. Rokonságunkban a természetesség, vidámság, ötletesség, játékoság ragadta meg a gyermek figyelmét. A szigorú elvek, nevelési szempontok, az önfegyelem, a kötelességek, köztük elsősorban a vallási kötelességek teljesítése nem vált soha erőltetetté, kényszerré. Derűsen élvezték az életet, mások gondja iránt érzékenyen — gyászt és bajt is elfogadva és megosztva.

Külön kegyelem, hogy a pesti piarista gimnáziumban nyolc éven át osztályfőnököm és cserkészparancsnokom is volt dr. Papp László. Több tanárom is kiváló egyén, nevelő volt. Hogy az iskola katolikus volt, hogy ők papok voltak, semmi erőltetettséget nem jelentett. Teljes természetességgel ízesült addigi életünkhöz. Kitágult családomnak éreztem mindig a piarista iskolát (noha kezdetben nem voltam, lustaságom miatt, kiváló tanuló). Hogy elmúlt évben familiárisa lettem a Rendnek, meghatótt és kitüntetett, de írás nélkül is annak éreztem magam.

A gyökerek közé tartozik a cserkészlet, a törekvés emberebb emberré és magyarabb magyarrá lenni, nemcsak résen állni, de Teleki Pál jelmondata szerint „kötelességet keresni”. A maga ro-

konszenves férfi-eszmény képével egy életen át ható erőt képezett legtöbbünk életében.

A próbák

1943-ban édesapám úgy ment az orosz frontra, mint aki kötelességet teljesít: a kommunizmus elleni háborút a „mi ügyünknek” érezte. Anyám sápadtabb és csendesebb lett, bár sohasem panaszkodott: immár nemcsak köszöntünk, kértünk is imáinkban. Isten segített. 1943 karácsonyára édesapámat hazaengedték a „csendes” frontról, s mire visszaért volna csapatához, megtörtént a doni áttörés.

1944 telén a háború elérte otthonunkat, és az élet egy csapásra megváltozott. Az anyagi biztonság, az óvó és óvott otthon megintogtak. Tizenhatodik éveamtől dolgoztam az iskola mellett, tanítás előtt, után. Romot takarítottunk, ablakot foltoztunk az iskolában is, miközben az ellenséges politika uszításait vertük vissza, mikor tanárainkkal kísérelt meg szembeállítani. Kivettük részünket abból az újjáépítő, otthont újratereztető munkából, amelyhez szüleink, második otthonukat is elvesztett nagyszüleim zokszó nélkül, jó lélekkel, az életért hálásan fogtak neki újra. Egyúttal egyre érő öntudattal álltunk az egyház, a szabad, demokratikus politikai irányok mellé, melyeket eleinte még álcázott hatalmi törekvések iparkodtak megszorítani.

Érettségi után akkor szabad volt a bejutás az egyetemre. Kiváló tanárok, elsősorban Marton Géza, Nizsalovszky Endre, Szász István voltak, akik apám és nagyapám mellett jogászai hivatásom képét megformázták. Elhittem, ha jól és szorgalmasan dolgozom, nem kívánnak tőlem többet, elvtagadást, hisz „ők” így hirdették. Csak jóindulatú tanulókeri titkárom mondta eredményeimet látva: hagyd ott családodat és gyere a Népi Kollégiumba, akkor pár év alatt professzor lehetsz: — Inkább várok egy kicsit, válaszoltam, de leintett: ne hidd, nincs félút. Ha nem állsz közénk, ki fognak nyírni. A családodat tönkreteszik, amint az újjáépítésen túl vagyunk! Nem hittem. Nem értettem édesapámat, aki egyszer csendesen azt mondta: nehezebb lesz visszamenni a katakombákba, mint volt egykor kijönni onnét. Aztán 1951-ben egymás után zártak ki koncepcióssal perrel az egyetemről, telepítettek ki bennünket helyreállított otthonainkból Bihar megye sarkába, majd államosították nagyszüleim házáat s a miénket is — hisz „nem lakunk benne”!

Az egyetemen szembesülhettem eredetiben a marxista ideológiával, ez megerősített keresztény meggyőződésemben. Utána hat évig dolgoztam építőmunkásként, rájöttem, hogy megállom a helyemet ott is. A kitelepítést feloldották, de a rend nem változott. 1956 ősze megmutatta, hogy élnek a régi értékek, de azt is, hogy a fegyverek ellen hasztalan a lelkesedés. Úgy tűnt, hogy az ideiglenesnek vélt átmenet tartós lesz, meg kell tanulni benne élni a magam elvei szerint.

A források

Várni vagy élni? Ez volt a kérdés. Lassan megszületett a válasz: csalóka a világ biztonsága, a várakozás, a készülés maga az élet. Megtaláltam Máriámat, akivel a várakozva építés lehetőnek, szépnek tűnt, aki erőforrás, támasz és társ lett az életemben. 1956-ban megházasodtam. Isten gyermekeket adott. Amikor első, majd második fiamat kereszteltük, úgy éreztem, ennél megrendítőbb élmény nem juthat nekünk. Aztán — úgy tűnt, élete első és utolsónak vélt napján — én keresztelhettem meg kislányunkat. Hála Istennek, neki gyógyulására, nekünk kimondhatatlan örömünkre!

Dolgoztunk és öröm volt, mert otthont építhettünk. Új otthont régi kincsekből. Meglett a diploma is, majd régi tanárom, Marton Géza tudományos célt állított elém, hagyatékként. Először úgy tűnt, lehetetlen, elérhetetlen célt. Mégis erőt adott. Volt, aki biztason, akikért építsünk.

Belekapcsolódtunk a láncba, a nemzedékek láncába, és folytattást adtunk neki. Krisztusnak, benne és általa nevelhettünk vidám, csillogó szemű új nemzedéket. Öröm volt a munka, hisz haza lehetett belőle térni. Barátokat találtunk az életben, akikkel összefogtunk. Közös értékeket őriztünk, cseréltünk, növeltünk. Munkatársakat találtunk, akikkel jól esett együtt dolgozni. A munka, bármilyen is volt, teremtő erőnek bizonyult.

Könyveket olvastunk, és tartalmassá tették életünket. Verseket mondtunk egymásnak, szépségtől elbűvölten álltunk tájak és képek előtt. A világ szépségében kerestük Annak rejtett arcát, aki küldött és visszavár.

A feladatok

A kis otthon után, a kis emberek után, a kis feladatok után kaptunk új, nagyobb építő feladatokat, növekvő embereket. Nem volt könnyű. Ha ma nézem, honnét hová segített az Úr kegyelme, szinte szédülök. Ha végiggondolom, mibe került, mit is jelent a: „vedd fel keresztet és kövess engem”, kicsit megborzongok. A mélységek látán, melyeken át vagy melyek mellett elvezetett az út. A magam gyenge és elégtelen voltán, amikor a nap terhét hordozni kellett.

De elmentünk a szőlőbe. Tettük ott a magunk dolgát és iparkodtunk nem mérlegelni, igazságos-e a járandóság. S ha ma számolok, látom: bő, telt és kiáradó mértékkel kaptuk, érdemetlenül is, a kegyelmet. Látjuk gyermekeinket, unokáinkat és országunkat növekedni köröttünk. Látjuk, hogy az út, amelyen jártunk, nem lejtő, hanem felfele visz. Felfelé, mert Hozzá.

Esteledik lassan. Közel a „fajront”, az elszámolás a szőlőmunkásokkal. Mit mondhatok? Boldogultunk? És mi ebben a Krisztus része? Ó általa voltak a gyökerek, Vele sikerült megállni a próbákat és Belőle fakadnak a források. Ő volt minden, és nála nélkül semmi jó sem lett, ami lett. Ő mutatta meg szőlejét, hívott oda, és Ő adta az értést és készséget munkára és szeretetre. Az én részem a magam boldogulásában a tökéletlenség. De az Ő kegyelméből lettem, ami vagyok, és — talán — az Ő kegyelme bennem sem volt egészen hiába való...